

Владимир Гвозден

АНАТОМИЈА ДУШЕ ПРОТИВ БОЛЕСТИ ЗАБОРАВА

Драган Великић, *Иследник*,
Лагуна, Београд, 2015.

Драган Великић у роману *Иследник* излаже анатомију душе која се бори против болести заборава тако што, кроз игру сећања и документа, ислеђује властиту путању у јавном и приватном животу, показујући још једном да сложеност егзистенције не налази искупљење у једноставности писања. Роман је заводљива прича о потрази главног јунака за начином како да прикаже „малу историју”, како да сазда људски и књижевни лик властите мајке, што укључује описе интимних тренутака, али и покушаје објективације њеног живота кроз евокацију писаних и других материјалних остатака.

Приповедач и главни јунак, иначе писац, Великићев фикционални двојник, покушава да реконструише свакодневницу бившег живота. Окидач за причу је мајчина смрт, која приповедача одводи у меандре потраге за временом које више не постоји, и које је немогуће вратити, а чије титраје осећа дубоко у себи као нешто што је темељ не само његове културе и интелектуалног бића, већ и његовог крвотока, његових склоности, заблуда и инхибиција. Та потрага води га из Будимпеште, где га затиче вест о мајчиној смрти, назад у прошлост, у Пулу, Београд, Солун. То је прича од које читалац не може да се одвоји, она је драматизирана богатим тоновима самоиспитивања, али и стилем који осваја и одводи у правцу истинског искуства за којим неопрестано носталгично трагамо. Великић ступа у мрежу једног света, у срце сложености међуљудских односа, али и у слојеве историје и преосталих трагова егзистенцијалне поезије. Када се тај свет отвори, ис-

поставља се да је у питању неман која прети да га прогута, и приповедач се враћа тачкама континуитета у себи самоме – у мајци која, по неминовности, живи у њему и коју је потребно пробудити.

Великић успева да створи осећај за живот као процес, да исприча многобројне приче, реконструише сећање на претке и ближње, на ратове и кризе, на градове и хотеле. У исти мах, он води изузетно добро осмишљен дијалог са литерарним сродницима, пре свега са Бориславом Пекићем и Александром Тишмом, који су управо оспоравали могућност чисте исповести. Увек нешто остаје неказано – *Иследник* је дубоко продирање у човекову унутрашњост, али и дело које је нашло одговарајући језик који говорећи све истовремено поткопава могућност да се све каже.

Великић је у *Иследнику* довео до врхунца оно по чему је и иначе препознатљив: одмерену ерудицију, смисао за детаљ и за фину интелектуалну иронију и аутоиронију. Копајући по страшним дубинама сећања, он нарочито вешто гради слике и лајтмотиве везане за поимање онога што је неумитно прошло. То могу бити ситни догађаји, као што је пљачка вагона у теретном возу, када су нестале мајчине бележнице, или један дан у њеној младости кад се сусрела са агентима тајне службе, али ти догађаји имају двоструки значај: они творе како поезију живота, тако и поезију саме приповедне прозе. Динамика се постиже занимљивим преокретом везаним за лик приповедача. Наиме, први део романа исприповедан је у првом лицу, а други део у трећем, тако да читалац-иследник има најмање два задовољства: идентификацију са јунаком и воајерски поглед на његов живот. Роман *Иследник* је изузетно остварење које производи снажан утисак да је све у њему тачно тамо где мора да буде, да је свет у расапу исклесан у језику, чврсто структуриран и обележен истинским стваралачким духом који досежу само ретки и одабрани.